
Про математику і математиків

УДК 51:929Перестюк М.

DOI: <https://doi.org/10.17721/1029-4171.2024/2.1>

Галина ПЕРЕСТЮК
e-mail: perestyuk@gmail.com

ВЕЛИКІ ВЧЕНІ ТЕЖ БУЛИ ДІТЬМИ

***Анотація.** Це зворушлива розповідь про дитинство і юність видатного українського математика Миколи Олексійовича Перестюка. Авторка, його рідна сестра, ділиться спогадами про родинне життя, шкільні роки та перші кроки в науці майбутнього академіка. Історія демонструє, як у звичайній селянській родині виросло обдароване дитя, яке згодом досягло вершин світової науки. Ця публікація буде цікава не лише науковцям, а й усім, хто захоплюється історіями успіху та прагне надихнути молодь на досягнення нових висот.*

***Ключові слова:** Перестюк М.О.*

1. Родина

Микола Олексійович Перестюк – легендарна людина Хмельниччини. Він народився в перший день 1946 року, в зимовий сніжний вівторок, у багатодітній селянській родині Олексія та Ольги в селі Плоска Славутського району Хмельницької області.

У родині завжди панувала любов і злагода, тому ми, діти, не відчували труднощів повоєнного часу, поряд з батьками почувалися захищеними і щасливими.

Рис. 1. Чотирирічний Микола Перестюк, 1950 рік

Наш батько, Олексій Онуфрійович, вирізнявся серед односельців великою обізнаністю і працелюбністю, був дуже розумний, початкову школу закінчив за два

роки. До останніх днів свого життя батько багато читав. Односельці поважали його, часто приходили за порадою.

Мати, Ольга Йосипівна, була надзвичайно доброю, але й вольовою жінкою. Мама завжди знала, якими хоче бачити своїх дітей, залучала всіх до праці, вчила допомагати один одному.

Батьки для себе твердо вирішили, що всі їхні діти, а нас було аж восьмеро, мають здобути вищу освіту. Так і сталося.

2. Дитинство

Микола з самого дитинства ріс допитливою дитиною. У нашому селі була початкова школа, до школи брат пішов у 1952 році. Всі чотири роки був відмінником. Коли закінчувалася чверть, він прибігав з табелем додому і викрикував: «У мене все «5»!». Особливо запам'ятався випадок, коли вчитель Леонід Опанасович прийшов до батьків і каже: «Віддайте мені цього хлопця, я з нього зроблю людину». На це батько відповів: «Він у нас вже людина».

Микола зростав мужнім, допитливим і дуже працьовитим, в усьому допомагав батькам по господарству. Під час літніх канікул пас колгоспні корови, був помічником комбайнера, заробляючи трудодні.

Після закінчення початкової школи Микола продовжив навчання у Мирутинській середній школі, що була розташована за 3 км від домівки. І тут він проявив свої відмінні знання з усіх дисциплін. Особливо захоплювався літературою, хімією та математикою. Великий інтерес проявляв до поезії, фотографування і плавання. У нашому селі протікає дуже гарна річка Жариха. І сьогодні на її берегах ростуть розлогі верби, а по річці плавають білі лебеді. Саме тут Микола навчився плавати, ловити рибу і під вербами розв'язувати задачі.

Рис. 2. Микола Перестюк – випускник у Мирутинської середньої школи, 1963 рік

Краса природи надихала його на творчість. У районних і обласних часописах Микола друкував свої вірші, замітки, статті. Його часто запрошували на конференції як молодого дописувача.

Вже в старших класах брат брав участь у районних та обласних математичних олімпіадах і кожного разу ставав переможцем.

У цей період був і активним учасником гуртка художнього читання. Учні їхнього класу часто давали концерти у сільських клубах, і жоден такий виступ не обходився без участі Миколи, який завжди декламував вірші, поеми, гуморески.

В одинадцятому класі (а це був перший випуск одинадцятикласників) постає питання: ким бути? Вчителі і однокласники Миколу бачили у педінституті на філологічному факультеті, а він повністю «закохався» у математику. Улюбленим заняттям випускника було розв'язування математичних задач з багатьма невідомими.

У 1963 році закінчується безтурботне шкільне життя. Микола разом з атестатом отримує золоту медаль, і це була перша золота медаль за всі роки існування школи. Директор школи Мосіюк Антон Купріянович, нагороджуючи випускника, сказав: «Ти наша велика гордість і безмежна надія. Не підведи, ми в тебе віримо».

3. Студентські роки

Після закінчення школи Микола їде вступати до Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка на механіко-математичний факультет. Вступив з першого разу і став, до речі, першим студентом з Мирутинської середньої школи.

Вчитися в університеті Миколі було дуже важко матеріально, адже міг розраховувати тільки на самого себе. Вільного часу не було взагалі, оскільки потрібно було скласти сесію так, щоб отримувати стипендію, без якої у нього не буде засобів для існування. Наполегливо опановуючи нові знання в університеті, а після занять – у читальному залі, Микола першу сесію здав на «4» і щасливий приїхав додому на зимові канікули. Щоб допомогти собі матеріально, під час літніх канікул їздив з будівельними загонами у Казахстан.

Крім аудиторних занять Микола регулярно відвідував математичні гуртки, брав участь у семінарах, які проводили науковці. Саме тут і звела його доля з наставником Самойленком Анатолієм Михайловичем. Про цього видатного українського математика він згодом казав: «Усім, чого досяг у математиці, я зобов'язаний цій талановитій людині». Але, на мою думку, таланти не народжуються, їх творить непосильна праця.

Саме в університеті здійснювались всі мрії мого брата Миколи, тут він знайшов себе і відкрив незбагненні можливості математики.

4. Великий учений – велика людина

У повсякденному житті й до кінця своїх днів Микола був дуже скромною людиною, завжди виявляв доброзичливість, щирість, простоту, повагу. Він ніколи не втрачав зв'язок із нами, рідними, своїм селом Плоска, Мирутинською школою. Завжди у серпні

приїжджав додому, і ми ходили купатися в річці, стрибали у воду і плавали. Нам обом вже було за шістдесят, а ми у тій воді почувалися, як у дитинстві, малими дітьми.

У спілкуванні брат часто наголошував: «Живи, радій, іншим радість приноси».

До вершин науки Микола йшов тернистим шляхом, але ніколи не зупинявся перед труднощами. Багатьом землякам він допомагав прокладати дорогу у «світ знань». Його девізом були слова: «Завжди допомагати таланту, а нездара і сам проб'ється».

Микола не втрачав і уже ніколи не втратить відчуття рідної землі та свого родоводу. У ньому – людяність батька і матері, допомога і любов брата, розуміння сутності життя.

Від босоногого дитинства Микола Олексійович Перестюк дійшов до вершини науковця-математика, академіка НАН України, всесвітньовідомої людини в галузі математики.

Подяка

Редакція журналу виказує невимовну подяку рідній сестрі Миколи Олексійовича Перестюка за підготований матеріал та фото з сімейного архіву для публікації у нашому журналі. Ми вдячні за Вашу готовність поділитися своїми спогадами з нашими читачами.

Отримано редакцією журналу: 15.11.2024

Прорецензовано: 25.11.2024

Схвалено до друку: 19.12.2024

Halyna PERESTYUK
e-mail: perestyuk@gmail.com

GREAT SCIENTISTS WERE ALSO CHILDREN

Abstract. *This is a touching story about the childhood and youth of the outstanding Ukrainian mathematician Mykola Oleksiyovych Perestyuk. The author, his sister, shares memories of family life, school years and the first steps in science of the future academician. The story demonstrates how a gifted child grew up in an ordinary peasant family, who later reached the heights of world science. This publication will be interesting not only to scientists, but also to everyone who is fascinated by success stories and seeks to inspire young people to achieve new heights*

Keywords: *Perestyuk M.*